

MANCUR OLSON

"PODER Y PROSPERIDAD"

Siglo XXI de España editores (2000)

En la seva darrera i pòstuma obra, Mancur Olson aborda l'estudi de com es combinen dos aspectes claus de la ciència política i l'economia: la relació que existeix entre el poder (a partir de les múltiples formes i manifestacions que ha pres, sobretot en la història més recent) i la prosperitat (en tant que creixement econòmic dels països i dels ciutadans que els habiten).

Tot fent servir el seu estil de reflexió anglossaxó, iniciat amb els ja clàssics "*La lògica de l'acció col·lectiva*" i "*Auge i decadència de les nacions*", l'autor pretén de respondre la següent qüestió: per què subsisteix el subdesenvolupament econòmic en molts països del món? És a dir, per què en el segle XXè, que ha estat el segle de la globalització per mor d'un flux inimaginable i immens d'idees, persones, capital i tecnologia, no s'ha produït convergència entre els països rics y els països pobres?

Olson defineix tan sols dues condicions necessàries per a l'èxit econòmic: a) el dret a la propietat privada, garantit i ben definit, que inclogui una execució imparcial i forçosa dels contractes signats, i b) l'absència de depredació dels béns i de la riquesa entre els ciutadans del país, segons l'acceptió hobessiana de l'anarquia del "tots contra tots".

En aquest sentit, l'autor encunya l'expressió de "Govern potenciador del mercat", en encomanar l'acompliment d'aquestes dues funcions fonamentals a l'Estat. Aquest Estat ha de ser prou poderós com per a protegir la propietat privada en el sentit abans esmentat, però ha de ser també prou feble com per a què les seves activitats no puguin privar, minvar o limitar els ciutadans del dret abans referit.

No hi ha, doncs, mercat sense estat, ni propietat privada sense govern. Cal, per tant, que els països subdesenvolupats, si volen créixer, fixin uns incentius clars que indueixin les empreses i els individus a interactuar d'una manera socialment eficient. I pel que fa al paper del sector públic, tot resseguint Olson, també hauria de resultar evident que la lògica del poder no pot explicar-se tan sols a través de les transaccions voluntàries: el poder governamental és la capacitat d'assolir un acatament forçós i, per tant, una autoritat

incontestable i una capacitat de coerció. En aquest punt l'autor se situa clarament a contracorrent, en trencar la teoria dominant actual de què el funcionament de les societats pot ser articulat mitjançant la consecució voluntària de solucions estables sense necessitat de cap mena de coerció.

Tot preguntant-se com s'assoleix una forma de poder que respecti els drets de propietat, Olson posa de manifest que han estat les democràcies, amb un respecte bàsic dels drets humans, les que han permès i aconseguit un major creixement econòmic: així, per exemple, la Revolució Industrial es produeix a Anglaterra a la segona meitat del segle XVIIIè, atès que la revolució de 1689 va crear un clima de gran confiança econòmica i social (l'existència d'una judicatura realment independent i eficient va millorar de forma notable les garanties sobre el dret a la propietat i l'execució dels contractes). Existeix, una forta relació, segons l'autor, entre la perduració del sistema democràtic i les garanties ofertes a la propietat i als drets contractuals per part de les mateixes.

Ara bé, la qüestió de com s'han generat millors institucions no és tant sols un problema de nacions en desenvolupament o en fase de transició. Olson sembla pessimista del resultat habitual de tota acció de govern, atès que fins i tot les democràcies consolidades tendeixen a afavorir interessos restringits pel damunt de l'interès general (per bé que en menor grau que les autocràcies): Olson parla també d'un altre tipus de depredació, el "pillatge" que realitzen els grups de pressió en aconseguir una legislació o regulació a favor dels seus interessos especials. I davant d'aquest comportament, els ciutadans d'aquests països romanen "racionalment ignorants" de moltes de les mesures mesquines que adopten els seus governs: l'esforç d'informació i de participació en el debat públic és molt més costós que el benefici individual obtingut en la reducció de les distorsions esmentades. Tot i això, i com conclou esperançadament el propi autor, enfront d'aquest procés d'esclerotització de les democràcies, "cap procés històric que hagi estat comprès és inevitable".

Ramon Tremosa i Balcells